

Turisme i patrimoni: visions des del camp artístic

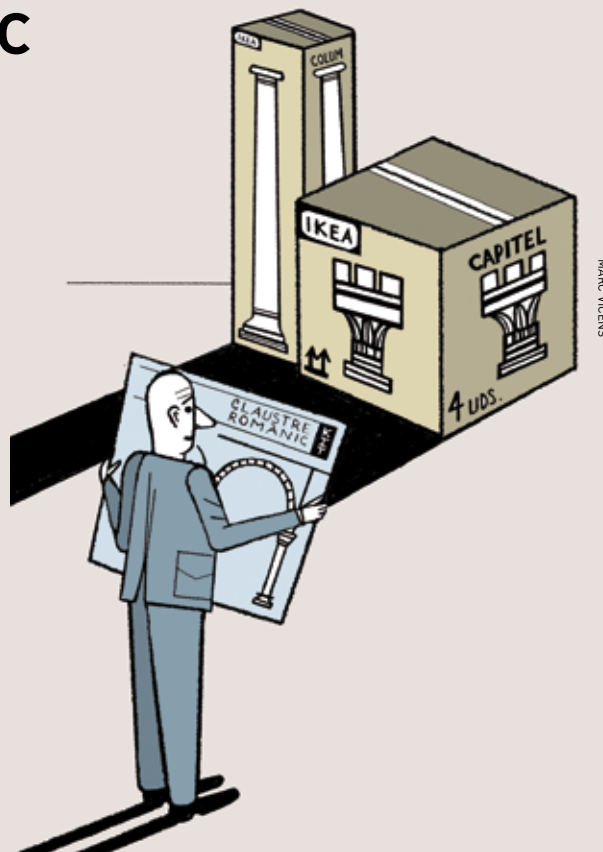
La nostàlgia ha envaït les nostres vides i, arran d'aquesta colonització, les despulles de la història cada vegada més formen part del nucli del sistema regit per la llei de l'oferta i la demanda. Hi ha, sens dubte, dos factors que expliquen aquest gir tremendament economicista de l'aprofitament del llegat artístic, cultural i patrimonial que heretem d'altres èpoques.

El primer, en bona mesura, ha existit gairebé des de la mateixa antiguitat, i fa referència a l'associació del prestigi social amb, d'una banda, la cura i la protecció d'objectes artístics i de monuments procedents de generacions anteriors, o bé comprats o requisats a altres civilitzacions; i, de l'altra, la distinció pot estar vinculada amb la disponibilitat a dedicar recursos, sovint dineraris, a l'estímul d'activitats socials i culturals. En aquest sentit, a la Roma clàssica ja existia la figura de l'*evergeta*, que era aquella persona que, arran de la seva posició social de privilegi, es permetia la generositat amb el suposat objectiu de millorar la vida de la comunitat. El polític Mecenes (segle I aC) fou un destacat *evergeta* en el camp de les arts i de la cultura. Fins i tot el seu nom qualifica avui la implicació controvertida de particulars, sobretot grans corporacions, en el foment de les arts i la cultura.

El segon factor és el turisme, molt més recent i indescristiablable de la modernitat. En efecte, a les societats més o menys benestants, sorgides després de la Segona Guerra Mundial, el turisme va esdevenir una conducta social quasi massiva. En les darreres dues dècades, el turisme, en adquirir una gran dimensió, ha generat una relació paradoxal amb l'espai i el temps. Mentre es posaven en valor indrets i recursos patrimonials o artístics fins aleshores poc tinguts en compte, alhora s'estava propiciant la seva destrucció i banalització. A casa nostra hem conegut de ben a prop tot aquest pro-

Càpsula

Una oportunitat per fugir de l'estereotip turístic és la perseverant trobada internacional de poesia d'acció i *performance* La Muga Caula, que, inspirada per Marcel Duchamp, té lloc a les Escaules (Alt Empordà). Aquest any, entre el 14 i 16 de setembre, se'n celebra la vuitena edició.

ces. De fet, el turisme, tal com s'ha entès majoritàriament fins al dia d'avui, és un liquidador del territori i, al mateix temps, propicia pautes de comportament social que tendeixen precisament a una concepció nostàlgica i kitsch de l'entorn i del passat. És a dir, té unes derivades estètiques que subverteixen l'harmonia paisatgística i que descontextualitzen les referències històriques. D'aquí ve, en part, que pugui aparèixer en un jardí privat de Palamós un claustre romànic de Castella (sigui vertader o no), o que pugui semblar indiscutible l'existència d'una Venècia —sense història— en el cor d'un paratge natural de la nostra costa empordanesa.

Cada vegada que penso en les contradiccions i dificultats que envolten la relació entre turisme i patrimoni em ve a la memòria una imatge fotogràfica acolorida de la catedral de Girona, produïda fa uns anys per l'artista Marcel Dalmau, de les Planes. Des de la gran portada catedralícia apareixen i desapareixen espectralment els mots *change*, *exchange*, *Wechsel*. Sens dubte, una lectura que, feta des de l'art, detecta amb encert els despropòsits que afecten el contacte entre economia i patrimoni artístic. El repte és reequilibrar aquest vincle des d'una òptica que beneficiï realment la comunitat i que no distorsioni el sentit històric.